

Марчевська Н.В., слухач 4-В курсу
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, доцент *Тихонова О.В.*

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ВИНИКНЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Одним із пріоритетних напрямів державної політики України виділено забезпечення та охорону права інтелектуальної власності, також і авторського права і суміжних прав, яке нині перебуває у процесі динамічного теоретичного і практичного становлення. Водночас її ефективна побудова неможлива без чіткого розуміння особливостей виникнення авторського права у світовій історії.

Авторське право бере свій початок з періоду розквіту мистецтв у Древній Греції та Римі. Цей період відзначається широким застосуванням майнового аспекту авторського права. Автор, створюючи художній або літературний твір, виступав власником створеної ним скульптури, картини або рукопису, які він міг відчужувати (продавати, поміняти, подарувати) як будь-яку іншу матеріальну цінність. Авторське право існувало іп абстрактю, проявлялося та набувало певних конкретних форм у відносинах авторів з представниками видавничих кіл - бібліоподем - та організаторами представлень, однак при цьому відсутньою була суспільна необхідність його відокремлення у сфері права. Як відомо, у Давній Греції та Римі копіювання книг відбувалося шляхом переписування рукописів, що було довгим та трудомістким процесом, а тому вартість книг було дуже високою. Копіювання та розповсюдження твору іншого автора можна було розглядати як найману працю. У зв'язку з

невеликою кількістю освічених осіб, які мали змогу придбати такий твір, на той час інтерес у забезпеченні юридичної охорони таких творів був відсутній.

Багато хто з авторів пов'язують виникнення авторського права з винаходом Гутенберга у середині XV ст. способу книгодрукування рухомими літерами, який ознаменував кінець епохи рукописних книг, що тривала більше ніж двадцять сторіч (з V ст. до н.е. до XV ст. н.е.). Винахід Гутенберга забезпечуючи чудову якість друку і відкриття гравірувальної техніки викликало радикальні зміни у світі, дозволивши налагодити масове і дешеве виробництво та відтворення книг, які стали більш доступними широким верствам населення.

Одночасно поява друкарства призвела до того, що можливість використання твору перестала залежати від особи його автора. Таким чином, виникла необхідність у забезпеченні та регулюванні права на відтворення, а також авторської винагороди. Крім того, можливість тиражування літературних творів за допомогою друкарських верстатів зумовила появу цілої низки професій торговців друкарською продукцією (Англія), які вкладали значні кошти у виробництво друкарських машин, придбання паперу, наймання робочої сили, що передбачало авансування коштів, які відшкодовувались від продажу друкованої продукції.

Починаючи з 1557 р., в Англії з'явився Статут королеви Мері, який закріплював за видавцями право публікувати вже видану ними книгу за умови, що вона схвалена офіційною цензурою. Першим законом, яким було відзначено появу поняття авторське право є Закон королеви Анни (Англія, 1709 р.). Норми закону були направлені на фактичне припинення монополії організації книговидавців і визнання прав авторів на твір. Законом було закріплено за автором виняткове право на перевидання твору протягом 14 років з моменту першої публікації. Закон приділяв особливу увагу адміністративно - правовому забезпеченню охорони від несанкціонованого копіювання опублікованих творів.

Подальшому розвитку авторського права і суміжних прав сприяла поява в Німеччині філософських концепцій, згідно з якими творчу діяльність розглядали як продовження або відображення особистості автора, що має право на охорону такої

діяльності, як частину його особистості внаслідок природної справедливості.

Переломним моментом у розвитку авторського права стала значна активізація діячів культури в другій половині XIX ст. в Європі, яких не влаштовував незаконний обіг літературних, музичних творів та витворів мистецтва. Фактично міжнародний період забезпечення авторського права розпочався з підписання Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів у 1886 р., яка неодноразово переглядалась з метою вдосконалення системи адміністративно-правового забезпечення та охорони авторського права і суміжних прав з огляду на досягнення технічного процесу, що стосувався зазначеної сфери. Саме з ухваленням останньої розпочалося прийняття інших міжнародних конвенцій, спрямованих на міжнародне регулювання авторського права.

Носалюк Ю.Ю., студент 6-МК-1А курсу
факультету № 2 навчально- наукового
інституту № 4 Національної академії
внутрішніх справ *Науковий керівник:*
кандидат юридичних наук, доцент
Полішко Н.Л.

ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА ДЕЛІКТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Одним із видів недоговірних зобов'язань є зобов'язання з відшкодування шкоди. Згідно зі ст.1166 ЦК України вони виникають внаслідок неправомірного порушення особистих немайнових, а також майнових прав фізичної або юридичної особи, та спрямовані на забезпечення найбільш повного поновлення порушених прав за рахунок заподіювача шкоди. Визначаючи загальні положення щодо недоговірної відповідальності, як виду цивільно-правової відповідальності, слід підкреслити, що шкода може завдаватися шляхом порушення як особистих, так і майнових прав потерпілого, але незалежно від того, які права порушені, зазначені обов'язки мають завжди майновий характер; по-друге, ці зобов'язання виникають внаслідок порушення абсолютних прав потерпілого, до яких належать особисті немайнові права (право на життя,